

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Prenumerationspris:

2 Rdr Bko.

Lördagen

den 23 Augusti.

Tidning för Skön Konst och Litteratur.

Kongl. svenska musikaliska akademien.

(Slut fr. No 33.)

Ett annat, hvarvid anmärkning väl må kunna göras, är det der ledamotsurvalet. Visserligen saknar musikaliska akademien ej sina mustiga "hedersledamöter"; men huruvida flertalet deraf är för musikens utbredande nitiskt det må lemnas derhän. Att sådana finnas, icke allenast inom utan äfven utom musikaliska akademins ledamöter, är dock onekligt.

Beträffande sjelfva musikens framsteg inom akademien, beror detta naturligtvis till stor del på lärarne, och man måste medgifva att dessa ej gjort så litet i den delen. Hr professor *Drakes* harmonilära bär vittne om denne lärares grundliga kändedom och utveckling af sitt läroämne. Att sångläraren, hr direktör *Cronhamn*, med liflighet, intresse och värma, ja t. o. m. med god framgång föredrager sitt ämne, derom öfvertygas man snart om man några gånger deltagar uti eller åhör hans lektioner. Men det beror ock mycket — vi förmoda det — på lärarne att genomdrifva nyttiga reformer.

Att hela akademien insett sitt behof af förbättring visar sig i de på senare åren viktagna åtgärder, bland hvilka vi i första rummet vilja nämna inrättandet af en serskild *pianoklass*, för hvilket steg vi vilja hålla akademins ledamöter räkning. Men om mycket är gjort, så är ännu mycket mer ogjort. Orgelklassen står onekligen efter rätt mycket. Visserligen har en viss skärpa blifvit inlagd uti reformen att aldrig mottaga flera än 16 elever i orgelklassen; men ett ondt har med samma uppstått, som skall visa sig kanske inom kort deri att sökande till organist-befattningar (likasom nu till skollärare-befattn.) komma att saknas. Genom att blifva förmenad inträde på akad. endast därför att blott så och så många mottagas, väcker ej intresse för musiken. Äfven undra vi på hvad grunder akade-

min egt taga ett sådant steg. Att samma reform gjort sig gällande inom pianoklassen betyder mindre, synnerligen som denna anses enkom inrättad för direktörer, och "direktörer" fattas, Gudvarelof! ej.

Äfven i moraliskt hänseende torde ett och annat böra iakttagas. Musikal. akad., såsom en musikbildningsanstalt, bör äfven betrakta sig såsom en uppfostringsanstalt, och skall musiken med sin förädlade kraft kunna rätt verka på menniskan, måste den i moraliskt hänseende riktas till det goda, ty eljest urarta musikens verkningar. Ty hvad har man vunnit om man på konstens bana kommit derhän att *Beethovens* sonater, *Bachs* fugor och *Rinks* orgelstycken äro en lek, om man derjemte är en i moraliskt hänseende förderfvad menniska? Detta gäller i synnerhet de elever, som serskilt egna sig åt kyrkans och skolans tjenst, och vi skulle därför vilja föreslå en gemensam samverkan mellan de båda läroanstalterna: musikal. akad. och folkskollsemin. Lärarnes verksamhet i detta hänseende skulle då bära rikare frukter. Det vore till och med icke ur vägen, att dessa båda läroanstalter förlades i samma lokal, åtminstone medförde detta en stor fördel för de elever, som på samma tid besöka dem båda.

En sak som säkert skulle väcka mera allmänt intresse för dessa läroverk, vore utgifvandet för hvarje termin af en katalog, upptagande såväl lärare som elever, hvilken, på läroverkens bekostnad tryckt, borde gratis tilldelas hvarje elev, samt hos lärarne, direktionsledamöterna och i bokhandeln hållas allmänheten tillhanda för ett bestämdt pris. Från musikal. akad., som ju skall räknas till de lärda samfundet, tycker man sig billigtvis kunna, åtminstone vid hvarje års slut, förvänta såväl ett sammandrag af akademins förhandlingar, som ock en katalog öfver dem som under årets lopp bevisat läroverket.

Mycket mera vore att anföra, om akademins stadgar m. m. men detta må tills vidare vara nog. Imel-

lertid är det vår tanke att svenska musikal. akad. behöfver en erkerevolution och reformation, såvida den någonsin skall komma att höjas till en sitt ämne värdig ståndpunkt, och skulle akademins ledamöter komma att med allvar tänka på något dylikt, vilja vi lägga dem ofvanstående antydningar varmt på hjertat.

En Sonate af Beethoven.

Af P. Scudo.

(Forts. fr. N:o 33.)

II.

— Kompositören af *Symphonie pastorale* föddes i Bonn d. 17 December 1770. Hans farfader härstammade från Maestricht, hans moder *Maria Magdalena Keverich* var ifrån Coblentz, och hans fader *Jean van Beethoven* var tenorsångare i kurfurstens af Köln kapell. Född i en fattig konstnärsfamilj, var *Beethoven* i sin barndom ofta underkastad många förändringar, och hans våldsamma, hetsiga karakter visade sig ofta under hans uppfostran.

Första grunderna i latinska språket lärde han i en offentlig skola i sin födelsestad, och hans fader gjorde honom bekant med elementerna i musiken. Man måste i början tvinga honom att studera den konst, som skulle göra hans namn odödligt. Det var honom motbjudande att sitta stilla vid ett fortepiano och att tvinga sina händer till en helt och hållet mekanisk öfning.

Hans motspänstighet var icke mindre häftig hvad violinen angick, och han besegrade aldrig de svårigheter som äro förenade med detta studium. Der- efter kom han under *Pfeiffers*, en utmärkt oboists, handledning, och dennes råd hade det gagneligaste inflytande på utbildningen af hans smak, hvilket han sedermera med glädje erkände, medan han beständigt nekade att vara *Neefe*, orgelnist vid kurfurstliga hofvet, af hvilken han äfven mottog undervisning, den ringaste erkänsla skyldig. *Van der Eder* lärde honom att spela orgel, och detta herrliga instrument, som han beständigt älskat högt, måtte i hans ännu barnsliga själ hafva väckt de djupa och mäktiga harmonier han inlagt i symphonien.

Aldrig har någon stor man haft ett snille mera öfverensstämmande med hans naturliga karakter än *Beethoven*. Från de tidigaste åren visade sig hans vresiga lynnes sjukliga ojemnhet och hans snilles insubordination. Han lärde icke på samma sätt som andra. De logiska framställningarna skrämde denna ande, som med hänryckning skådade naturen i dess storhet. Han förblef döf för de skolmässiga föreskrifterna, och hans hjerta öppnades för och uppfylldes af fruktbarande idéer blott genom enskildt läsning af stora mästars arbeten. Under betraktandet af konsten gjorde han sjelf framsteg, och det är just snillet method. Han drack så gerna ur levande källor och doppade sina vingar lik himlens fåglar i flodens vatten. *Bach*, *Händel* och *Mozart* voro hans verkliga uppfostrare. Han uttydde deras arbeten och tillagnade sig deras inspirerande innehåll. Från den ena hemtade han den vilda, bru-

sande harmonin och hans förtrollande fugors lifliga, muntra toner; från den andra hans melodiska satsers majestätiska flygt; från den tredje hans strålande, gudomliga behag, af hvars hemliga inflytande han länge rönt verkningarne.

Redan *Mozarts* och *Beethovens* ungdom erbjuder den kontrast, som sedermera bemärktes i deras öde. Den ene mild och ödmjuk, mottog med barnslig undergifvenhet sina lärares råd och utvecklade sin talang på ett harmoniskt och sorgfritt sätt i familjekretsen, der salighetens nimbus omstrålade hans vagga, medan den andra med sitt oroliga och upp- roriska lynne stolt upplyfte sin af storm och oväder fårade panna.

Den, som lärde *Beethoven* att tala sitt mystiska språk var: Gudarnes och människornas herre, hvilken, som *Plato* säger, föddes efter det chaos som han lade under harmoniens välde, det var kärleken. Skulle ni anse möjligt att pedanter gifvas, hvilka på fullt allvar frågat hvarandra om författaren till sonaten i C-moll och till symfonien någonsin känt sig rörd af milda känslor? Ack, de okunniga lärde, som inbilla sig att män sådana som *Gluch*, *Weber* och *Beethoven* tillsmidas i generalbasens verkstäder! Staccars kritici, som aldrig sett annat i musiken än *tonernas vetenskap*, som de säga, och icke konsten att modulera passionens *dolci lamenti*!

I staden Bonn bodde en adlig familj vid namn *Breuning*, i hvars hus den unge *Beethoven* blef imottagen med mycken godhet. Inom denna familj, som var lika utmärkt genom lyckans gåfvor som genom smak och själsodling, fann den unga konstnärns oroliga karakter och lifliga inbillningskraft en fredlig asyl. Han gick dit nästan hvarje dag, än med en ny komposition, som han kom för att spela, än med ett allvarsamt ansigte och ett hjerta uppfyllt af en bland dessa sorger utan namn, hvilka utgöra snillet näring och privilegium. Man hörde honom med välvilja, man sökte ingjuta mod hos honom och skingra de moln, som uppstego i hans oroliga själ, man hade öfverseende med hans ojemna karakter. Stundom var han borta hela veckor, och när han kom igen, mottogs han utan vrede, man gjorde honom blott några vänskapliga förebråelser. Det var genom umgänget med denna bildade familj, af de förnämna personer han träffade der, af de interessanta samtal hvilka utvecklade sig, som *Beethoven* erhöi den smak för valda sällskaper, dem han alltid gerna sökte, och sin första bekantskap med fäderneslandets skalder och stora författare.

Ibland de personer, hvilka voro ständiga gäster hos familjen *Breuning*, var en ung, blond, liflig, qvick, vänlig, och litet kokett flicka, som hette *Johanna von Honrath*. Hon var ifrån Köln, och flera gånger om året tillbragte hon några dagar i detta gästfria hus. Fröken *Honrath* var liten till vexten men välbildad, kunskapsrik, och af ett muntert temperament, spelade dessutom ganska bra och sjöng med smak. *Beethoven*, som i jemnförelse med henne blott var så godt som ett barn, var redan djupt intagen af henne. Han förrådde sitt hjertas tillstånd genom häftiga utbrott af vrede, som roade den förtjusande varelse som gifvit anledning dertill, och genom im-

provisationer på fortepianot, hvilka hänryckte henne, bragte henne att drömma och stundom rörde henne till tårar; ty det är ett af kärlek inspirerad snilles företrädesrätt, att det kommer menniskan att glömma allt, såväl skillnaden i ålder som i rang och förmögenhet. Ja, ehuru fröken *Honrath* redan var förlofvad med den man som sedermera blef hennes make, oakadt hon åtminstone var 10 år äldre än den unga *Beethoven*, kunde hon icke ostraffadt höra honom spela på fortepianot, denna villiga tolk af hans smärta eller hans svaga förhoppningar. Sinnesrörelsen tog öfverhand hos henne, och detta barn, som redan var en af de förträffligaste improvisatörer, som någonsin existerat, växte plötsligen i hennes ögon under den vaknande passionens eld. Fröken *Honrath* var alltid vid särdeles godt lynne när hon samtalade med *Beethoven*, hvars barnsliga hetta hon framkallade med fint skämt; man skulle tro att det var en gazell, som lekte med en lejonunge.

En gång då hon lemnade *Breunings* hus för att begifva sig till Köln, tog hon afsked af sin unga älskare med dessa tre rader af en bekant sång:

„Mich heute noch von Dir zu trennen
Und dieses nicht verhindern können
Ist zu empfindlich für mein Herz.“

Fröken *Honrath* gifte sig icke desto mindre med en österrikisk kapiten *Charles Greth*, som dog den 15 Oktober 1827 såsom general och chef för 13:de linieregimentet. *Beethovens* hjerta bevarade länge de blodiga spåren af denna första kärlek. Oakadt han ännu var i en ålder då vanliga barns känslor ännu slumra, kände han dock djupt hvad han kallade fröken *Honraths* trolöshet, och hvarken åren eller åran, eller nya och större sorger kunde aldeles utplåna bilden af denna unga, älskvärda flicka, som under hans första ungdomsdagar speglat sig i hans ännu jungfruliga själ. (Forts.)

Ögonblickliga fotografiska aftryck på papper. *)

Tid efter annan har man blifvit öfverraskad med uppgifter om nya upptäckter uti den process, medelst hvilken man på en yta, känslig för solens strålar, kan afteckna ett flyktigt föremål. Den nu af lidne *Daguerre* har redan för många år sedan visat, att det lyckats honom att återgifva en rörlig procession och en marknadsplats med der förekommande figurer. Detta verkställdes på silfverplåtar preparerade med *iodine* och *bromine*, under en viss slags manipulation; men det synes som daguerreotypiens upptäckare aldrig skulle hafva lyckats att göra processen tillräckligt säker för ett allmännare användande. *Channing* från Newyork var lycklig uti vissa sammansättningar af silfverchloride, fluoride och bromide, medelst hvilka han gjorde ytan så känslig, att det är konstateradt, att en persons fot, lyftad från marken och åter nedsatt derpå, härunder noggrant aftecknades på papperet uti camera obscura. Hr *Robert Hunt* har på papper, som blifvit preparerat med silfverbromide och der den fotografiska bilden utvecklats medelst quicksilfver-ånga, erhållit

lika hastiga resultat. Hr *Fry* har nyligen visat att han, med collodion på glasskifvor och endast derigenom att öppna och tillsluta skugg-luckan, framför cameran har kunnat återgifva de noggrannaste aftryck af yttre föremål.

Men ingen af dessa preparationer har förmått att åstadkomma den höga grad af känslighet som hr *Fox Talbot* nu lyckats meddela. Följande försök, som nyligen blifvit gjordt vid "The Royal Institution" har gifvit det märkvärdigaste resultat som måhända någonsin erhållits vid ett vetenskapligt experiment och hvilket sätter utom allt tvifvel ljusstrålarnas egenskap att ögonblickligen kunna aftrycka solida kroppar. Experimentet skedde sålunda: vid ett hjul, som var inrättadt för ett hastigt omlopp, fästades ett tryckt papper; en camera obscura, uti hvilken den känsliga plåten ställdes, riktades på behörigt sätt, och det rum hvaruti experimentet verkställdes gjordes helt och hållet mörkt.

Derpå sattes hjulet i hastig rörelse och luckan framför cameran öppnades på samma gång, som papperet på hjulet upplystes af ljus, frambragt genom urladdningen af en s. k. "Leyden-jar." (elektr. laddflaska) Oakadt det elektriska ljusets utomordenliga hastighet och den skyndsamhet hvarmed hjulet jemnte det dervid fästade papperet rullade omkring, erhöles likväl på den fotografiska ytan ett ganska troget aftryck af pappersbilden med dess tryckta bokstäfver, i det hvarje bokstaf var lika skarp, som om den blifvit aftryckt från ett stilla liggande papper.

Då hr *Talbot* härå uttagit patent, kunna vi icke förän han derom lemnat närmare detaljer, offentliggöra desamma. Vi anse oss dock böra nämna att en albuminiserad glasskifva användes, och att den känsliga ytan frambringas medelst en modifikation af tvenne redan väl kända procedurer. Genom tilläggandet af ett sammansatt *hydro-carbon* åstadkommes sannolikt det hastiga utförandet.

Om denna process kan utföras på lika sätt af andra som af hr *Talbot* så måste den blifva af ett högt värde. På så sätt skall den flyktigaste bild kunna aftagas; — ja vi erfara, att man till och med håller på att bereda en process, medelst hvilken man skall kunna aftaga en kula under dess lopp. Kulan går troligen icke hastigare än hjulet, men det förefinnes åtskilliga svårigheter vid riktningen, som göra det till ett af de vanskligaste försök. Fotografien synes således gå framåt med stora steg; från ena sidan af Atlantiska hafvet inhemta vi, att bilden aftecknas i naturliga färger och vid den andra se vi föremål aftagas med ljusets hastighet. Hvad har man icke att vänta af en konst, som med sådant nit odlas i verdens alla delar?

Konstnotiser.

Bildhuggarekonst.

— Professor *Kiss* erhöles i Königsberg den 3 d:s egenhändigt af konungen i Preussen röda-örns-ordens 3:dje klass.

— Professor *Drake* i Berlin är för närvarande samsatt med modellerandet af en kopia af sin *morminnesvärd öfver Fredrik Wilhelm III*. Den skall

*) Ur *The Art-Journal*.

gjutas i flera exemplar i brons, samt i så liten skala, att de reliefs, som äro anbragta rundt omkring piedestalen, och med rätta ådragit sig en mängd beundrare, endast erhålla omkring 8 tum höjd.

— **Hahnemanns monument.** Den 10 dennes aftäcktes i Leipzig med stor högtidlighet detta monument, under tillströmmandet af homöopathier från de flesta europeiska länder. Statyen är modellerad af bildhuggaren *Steinhäuser* i Rom och galvanoplastiskt utförd, i det archæologen dr. *Braun* tillhörande etablissementet på Capitolium, af en dansk, mekanikus *Möller*, som under flera år med mycken skicklighet förestått etablissementet och nu är i begrepp att anlägga ett dylikt i Köpenhamn. Detta är första gången som Galvanoplastiken blifvit använd till återgifvande af ett konstverk af så betydliga dimensioner. Bildstoden är nemligen i mera än naturlig storlek.

Byggnadskonst.

— **Militärkasernen vid Halleska porten i Berlin**, hvars byggnad, under speciel ledning af byggmästaren hr *Becher*, påbörjades denna vår, har skridit raskt på, och hela stommen af byggnaden ända till taket är färdig. Det är en kolossal byggnad, af 540 fots*) längd och 52 fots bredd. Vid hvarje gafvelände äro två och vid midten af byggnaden fyra, 5 fot framspringande torn anbragta, hvilka hafva en bredd af 20 fot och äro 60 fot höga. Taken såväl på hufvudbyggnaden som på tornen skola täckas med zink, och dessutom blir hvarje torn prydt med en zinkkrona. Hvarje våning innehåller öfverhufvud 43 rum, hela huset 130, ibland hvilka befinna sig 4 stora salar, hvilka skola inredas till dans-, fäkt-, undervisnings- och festivitets-salar.

— **Professor Scholander**, den utmärkta arkitekten, har nyligen anländt till Kalmar, för att inspektera det dervarande åldriga slottet och foga anstalt om vården af dess dyrbara fornlemningar.

Målarkonsten.

— **Peter von Cornelius** har på senaste tiden åter fulländat flera stora kartonger för de freskomålningar, med hvilka *Campo Santo* skall prydas.

Theater och Musik.

— **Kongl. theatern i Köpenhamn.** Logeabonnementet till förestående theatersäsong betaltes vid auktion den 18 dennes högre än i fjol. — Parketten har blifvit utvidgad med omkring 40 platser.

— **Christiania theater.** Nya direktionen för denna theater utgöres af öfverste *Garbens* öfverstelöjtnant *Meyn* och handlanden *Thorvald Meyer*.

— **Jenny Lind** skulle den 16 dennes inskeppa sig från Amerika till England.

— **Göteborgs stora theater** lär vara engagerad för omkring 6 månader efter mindre theaterns i Stock-

*) Här menas preussiska fot, af hvilka en förhåller sig till en svensk fot som 1. till 1,057.

holm personals afresa härifrån, neml. först af hr *C. G. Hessler* och sedan af hr *P. J. Deland*. Göteborgs publik får således tillfälle att en längre tid njuta af dramatiska konstens prestationer.

— **H:rr G. Kinmansson, Norrby och Zetterholm** ämna att efter denna spelsejourn slut Sönd. d. 31 dennes gifva en dramatisk soirée, som med kändedom af dessa artisters talanger, måste blifva högst intressant.

— **Mamsellerna Grauberg**, författarinnor till "Urdu", "Läsarepresten", m. fl. anlände i går till Göteborg och bevistade aftonens spektakel "Slottet Luxeuil". De lära nu åter hafva författat en ny pjäs, som det förljudes med namnet "Tidningsskrifvaren".

— **H:rr Hessler** gaf d. 12 d:s sista representationen i Wisby för denna sejour. Emedan h:rr *H.* med sitt theatersällskap väntas hit och det snart efter det mindre theaterns i Stockholm utmärkta artister lemnat oss, och han således torde få många svårigheter att bekämpa, åtminstone i början af sin sejour här, torde det ej vara ur vägen att här anföra hvad den allmänt värderade Gottlands Läns Tidning yttrar i anledning af detta sista spektakel.

"Alla platser voro utsålda. Efter den vackra representationens slut framropades hr och fru *Hessler* samt hr *Broman*, hvilka helsades med applåder och blomsterbouketter. I sorlet af bifalls-ropen hörde man flera af de öfriga omtyckta artisterna utmärkas, såsom fru *Broman*, h:rr *Caspér*, *Thorell*, m. fl. — Hesslerska sällskapet har härstädes efterlemnadt ett kärt och aktningsfullt minne, och med afseende på förträffligt samspel, gemensam god anda och hållning, samt dramatisk virtuositet i allmänhet torde af s. k. ambulerande theater-sällskaper, som besökt Wisby, intet, och i afseende på framstående större förmågor torde, om vi ej alltför mycket missminnas, endast det, som engång utmärktes af *Askenboms* och *Ljungdahls* oförgätliga talanger, kunna med det Hesslerska komma i jemnförelse.

— **Fru Westerdahl och herr Dahlqvist** gifva Månd. d. 1 September en dramatisk representation på Linköpings theater med Scen ur Skådesp. "Erik XIV", Scen ur Skådesp. "Hernani", Carl XII vid Fredrikshall af *Ridderstad*, Scen ur Skådesp. "Barnhusbarnen", af *J. Jolin* samt "Fritz Sturler", en epilog till Grefve Herman von Schaumburg."

— **C. Torsell**, 1:ste violoncellist vid kongl. Majt:s hofkapell, gifver i morgon Sönd. den 24 dennes å Carolinska skolans sal i Örebro en "Musikalisk soirée."

— **Herr Oscar Andersson med Fru**, erhålla, i synnerhet hvad den senare beträffar, mycket loford i Öresunds-Posten för utförandet af sina roller uti "Läsarepresten". *G. Sandström* får äfven en liten släng med af slevven. Som man vet är Orvar Odd en pålitlig resensent.